

*“Investeren in
innovatie is
misschien wel het
belangrijkste van
alles”*

**CEES VAN DEN BROEK
KON VERDUURZAMEN ÉN DE
KOSTPRIJS VERLAGEN**

“We blijven rekenaars”

Investeren in het comfort van de big; daar deinst Cees van den Broek uit Oud Gastel niet voor terug. Met een innovatieve warmtepomp en een dak vol zonnepanelen is de varkenshouder kostenbewust én duurzaam. En de biggen hebben het beter. Hoe hij dat weet? Dat kan hij niet precies benoemen. “Ervaring, denk ik. Je moet zien, ruiken, voelen.”

Dertig jaar zit Cees nu in het vak. En dat is te zien aan de manier waarop hij praat over zijn bedrijf. Hij vindt zijn werk écht leuk. Die passie, die zit in zijn bloed. “Ik ben tussen de biggen geboren”, zegt hij lachend. Het was dus ook niet gek dat hij op z’n 21e al begon als varkensboer. In Oud Gastel zit de familie Van den Broek nu 25 jaar. Toen nog met 150 zeugen en 600 vleesvarkens, inmiddels met 400 zeugen en 2.500 vleesvarkens. “We hebben ieder jaar stukjes bijgebouwd. Dat kun je nog goed zien als je het erf van boven ziet.” Samen met zijn vrouw Jeanette en één andere medewerker runt hij, naast allerlei bestuurlijke activiteiten, het varkensbedrijf in Noord-Brabant. Jeanette voornamelijk de biggen, en Cees voor de helicopterview. En dat gaat goed. “Natuurlijk zijn er wel dingen waar je minder tevreden mee bent, die beter kunnen. Die heb je altijd.”

Verduurzamen

Investeren in innovatie is misschien wel het belangrijkste van alles, denkt Cees. De varkensboer koos voor verduurzaming. Dat begon allemaal met zonnepanelen die hij liet plaatsen. “Dat wilden we al langer doen, maar ik kon er nog geen verdienmodel van maken. De terugverdientijd was tien jaar, dat was te lang.” Met een subsidie waarvoor hij werd ingeloot was de terugverdientijd nog maar zeven jaar. Dat maakte het financieel een stuk aantrekkelijker. “Varkenshouders blijven rekenaars, we moeten de kostprijs verlagen.” Maar verduurzaming is ook goed voor de reputatie van de sector. “Als je dat ook kunt verbeteren dan is dat ook meegenomen.”

“Onze zonnepanelen en warmtepomp genereren warmte die bijna gratis is”

In 2014 werden de 1.300 panelen op het dak geplaatst en sindsdien genereren ze 300.000 kilowatt stroom. Een behoorlijke hoeveelheid, en dat bleek ook al snel te veel. Reden genoeg voor Cees om te gaan nadenken over manieren om dat overschot weer in te zetten. “Toen bleek dat we te veel stroom hadden, besloot ik om een warmtepomp te plaatsen. Daarmee halen we de warmte die de varkens produceren weer terug naar de warmtepomp.”

Dat werkt zo: in de stal is het zo’n 25 graden Celsius. Met die warmte wordt water verwarmd dat naar een buffervat van 1,5 kuub gaat. Van daaruit gaat de warmte terug in de vloerdelen in de stal bij de gespeende biggen, de opgelegde biggen, de vleesvarkens, maar ook naar huize Van den Broek. “Op die manier willen we in de toekomst 7.000 liter water warm maken. Ik wil niet zeggen dat de warmte gratis is, want het kost altijd wat, maar het komt wel in de buurt. Het is ‘goedkope warmte.’”

Oude pompsetjes

Die warmtepomp aansluiten ging niet vanzelf. Daarvoor moesten oude pompsetjes weer in gebruik genomen worden die tien jaar hadden uitgestaan. In de stallen bij de opgelegde biggen en de vleesvarkens moesten ze dus opnieuw worden aangezet. “De motortjes hadden al zo lang stilgestaan. We hebben ze allemaal uit elkaar gehaald, schoongemaakt en gesmeerd. Twee dagen werk heeft het gekost, we hebben er speciaal iemand voor ingehuurd om bij te helpen.”

Het effect? “Veel drogere hokken”, zegt Cees. “De start gaat gewoon beter. De biggen liggen mooi als sigaren in een doosje naast elkaar. Niet dat dit eerder niet zo was, maar je merkt het verschil. Het klimaat is beter.” Juist voor pasgespeende biggen is zo’n vloerverwarming een uitkomst, zegt de varkensboer. “Je kunt in het begin een beetje bijverwarmen, precies op de plek waar je het wil hebben: op de vloer, op de ligplek.”

Het belang van de start

En meer comfort betekent ook een betere gezondheid, denkt hij. “De start is belangrijk. Dat geldt voor alles. Daardoor is er ook minder ziektedruk denk ik.” Het is niet alleen beter voor de biggen, het geeft ook een kostenverlaging. En dat doet niet alleen hij, maar de hele sector, zegt Cees. “Het is een tendens dat je steeds kritischer kijkt naar de kosten. Dus ook de elektriciteitskosten en de stookkosten. Maar je moet als sector ook niet doorslaan en de kachel uitzetten. De big moet het behaaglijk hebben.”

De varkens produceren warmte die, door middel van de warmtepomp, wordt ingezet om vloerdelen in de stal te verwarmen.

“Het klimaat in de biggenstal is nu beter”

De warmtepomp

Hoe je dat dan ziet? Daar kan Cees niet direct de vinger op leggen. “Het is ervaring. Je moet zien, ruiken, voelen.” Natuurlijk zijn er wel tekenen. “De biggen moeten attent zijn. Niet tegen de muur omhoog vliegen als je binnenkomt, maar ook niet als haringen in een potje blijven liggen. Ze moeten nieuwsgierig zijn.” Als de dieren het goed hebben, dan betaalt zich dat terug, denkt hij. “Als wij verzorgers het echt goed voor hebben met varkens zijn ze ook goed voor ons. Dan laten ze een lagere conversie zien en een snellere groei. Maar dat spreekt voor zich.”

Netwerk

Een varkensbedrijf runnen gaat ook over samenwerking, vindt Cees. Maak van dat verplichte maandelijkse bezoek van de dierenarts een deugd, is zijn boodschap. “Soms komt de voeradviseur erbij, soms de geneticaman, dan weer de ventilatieman of de farmaceut. Zo kunnen we om de zoveel tijd focussen op één bepaald onderwerp met degene die daar het beste in is. Je hoeft niet elke maand het hele circus bij elkaar te hebben.” Hij ziet de adviseurs dan ook als delen van een netwerk. “Als boer moet je de zaak aansturen, maak het een dynamische en wisselende groep. De kennis die je op dat moment nodig hebt, roep die erbij.”

En ook zijn vrouw en medewerker zien bepaalde zaken weer anders. “Laat het niet van één persoon afhangen. Jeanette ziet ook weer andere dingen, en weet bijvoorbeeld veel meer van de kraamstallen.” Cees is ook niet bang voor vernieuwing en kritiek. Hij is gepassioneerd. “Je hebt mensen die alleen maar onder de golfplaten blijven, en alleen hun eigen ding doen. Maar er is zoveel meer in de wereld. Je moet ook googelen, bijleren. Nou zeg ik niet dat ik het allemaal weet. Ook ik moet nog veel leren.”

Iedere dag leuker

Maar dat doet hij graag. “Ik had van tevoren niet gedacht dat het zo leuk zou zijn. En het wordt iedere dag leuker. Kan ik dat zeggen? Veel mensen uit de sector zouden het daar niet mee eens zijn. Maar de uitdaging wordt groter, je wordt creatiever. Ik vind het steeds leuker worden.”

Van bovenaf is goed te zien dat er steeds nieuwe stukken zijn bijgebouwd, waaronder de zonnepanelen.

